

*Ананьян Е. Л.,
доцент кафедри германської та слов'янської філології
Донбаського державного педагогічного університету*

*Чернова К. А.,
студентка філологічного факультету
Донбаського державного педагогічного університету*

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА ЯК ПРЕЗЕНТЕР РЕАЛІЙ АМЕРИКАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКИХ РЕСУРСІВ МЕДІАМОВЛЕННЯ)

Анотація. У статті досліджено суспільно-політичну лексику як важливу частину лексичної системи мови; визначено характерні ознаки суспільно-політичного вокабуляру; на матеріалі американських ресурсів медіамовлення розкрито роль суспільно-політичної лексики як презентера реалій американського суспільства; представлено та проаналізовано зразки фактичного автентичного мовно-го та мовленнєвого матеріалу в їх дієвості.

Ключові слова: суспільно-політична лексика (СПЛ), суспільно-політичний неологізм, тематична лексика, ідеологічна лексика, ідеологізованість, реалія, медіамовлення.

Постановка проблеми. Відомо, що у процесі суспільно-політичних змін, коли відбувається культивування нових ідей та впровадження інших концепцій, виникає необхідність номінувати продукти цих самих змін. Так, з'являється нова суспільно-політична лексика, яка презентує та відображає свою сучасність. Потенціал такого словника складають можливості декодувати поняття та явища суспільно-політичного життя, які на певному етапі часу стають суспільно значущими та активно дискутуються; функціонувати як мовний матеріал, що є близьким та зрозумілим для сучасників; мати соціально-оцінний характер; бути ідеологізованим; широко використовуватися в різних жанрах медіамовлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукової літератури засвідчив, що дослідження суспільно-політичної лексики (СПЛ) є багатоаспектним. Так, наукові розвідки як вітчизняних, так і зарубіжних учених (Н.Р. Гейко, А.Л. Голованевського, Г. Грубера, Л.О. Жданової, Р. Кіммель, М.В. Косової, В.М. Крупнова, О.С. Кубрякової, Т.С. Коготкової, П. Чилтона, А.П. Чудінова, О.М. Шиловського, М.Д. Якубовської та ін.) вивчають питання історії формування та етапізації суспільно-політичної лексики; репрезентацію суспільно-політичних неологізмів у концептуальному просторі; стилістичні потенції суспільно-політичного словника в медіамовленні; проблеми перекладу суспільно-політичних лексичних одиниць тощо.

Мета статті – дослідити суспільно-політичну лексику як важливу частину лексичної системи мови, визначити характерні ознаки суспільно-політичного вокабуляру, розкрити роль суспільно-політичної лексики як презентера реалій американського суспільства та проаналізувати автентичні зразки суспільно-політичної лексики в їх дієвості на матеріалі американських ресурсів медіамовлення.

Виклад основного матеріалу. Вивчення лінгвістичного доробку дало можливість спостерігати певну варіативність у визначенні суспільно-політичної лексики. Так, існуючі тлумачення презентують розуміння суспільно-політичної лексики як частини словника, яку складають назви явищ та понять зі сфери не тільки суспільно-політичного життя, тобто з області політичної, соціально-економічної, світоглядно-філософської, а також із ряду інших сфер людської діяльності: суспільствознавства, права, політекономії, літератури, мистецтва, дипломатії тощо [1; 2; 3]. Деякі науковці дотримуються думки, що суспільно-політичну лексику слід розуміти як «ідеологізовану» частину словника, що має потенцію навіювати, а інколи й диктувати моду на громадську позицію, політичні погляди й уподобання та самореалізацію в суспільстві [4; 5; 6]. Такий словник обирає найбільш плодюче для себе середовище, яким і є сьогодні масова медійна комунікація. Розуміння, представлене вище, демонструє як основні, так і функціональні ознаки суспільно-політичної лексики: з одного боку, це зв'язок із певною сферою діяльності, а з іншого – функціонування в газетно-публіцистичному стилі [1].

Грунтовне вивчення суспільно-політичної лексики, її структури, особливостей та характеристик, природи динамічних процесів її розвитку представлено у праці сучасного науковця Жданової Л.О. [3]. Так, дослідниця виділяє так звані чотири зони у складі суспільно-політичної лексики. Перша зона – «власне СПЛ (СПЛ у вузькому значенні). Власне СПЛ – це політична лексика. Висловлення відношення влади сполучене в ній із вказанням на сферу його реалізації – державу. До СПЛ у вузькому значенні відносяться прямі номінації осіб, місць, явищ, структур, що формують політичне життя соціуму (*референдум, партія, ... президент, указ, мерія і под.*)» [3].

Друга зона – «ідеологічна лексика. Вираження відношення влади сполучено з аксіологічними смислами (*тоталітаризм, режим, імперський*) та прагматичним компонентом значення, що позначене як «ангажованість», відображає прикріпленість слова до конкретної історичної епохи, закріпленість слова в лексиконі конкретної владної системи (*райком, генсек, мало-свідомий, високоідейний* як елементи «радянської» мови)» [3]. Дослідниця підкреслює, що ідеологічна лексика є своєрідним маркером політичної позиції індивіда; саме за цим маркером констатуємо ідеологічну направленість тексту.

Третя зона – «тематична лексика. Ця лексика насамперед позначає сфери та форми виявлення суспільного життя (армія,

економіка, адміністративна сфера, зовнішня політика та ін.), реалізація яких передбачає співвіднесення з інтерсуб'єктивним відношенням ARB» [3]. Зазначимо, що ARB науковець розуміє як «інтерсуб'єктивне відношення ARB, де R – відношення влади, А та В – суб'єкт та об'єкт відношення влади» [3].

Четверта зона – «невласне СПЛ («периферійна» СПЛ). Невласне СПЛ описує відношення влади в цілому, нарізно від сфери реалізації (*підкоряти, гнит, коритися, дозвіл*), або специфічну (але не державно-політичну) сферу реалізації відношення влади (*муштра, команда, капітан*)» [3]. Жданова Л.О. наголошує, що традиційно ця лексика не розглядається як складова частина суспільно-політичної лексики, але «семантика та систематичне співвіднесення невластне СПЛ із суспільно-політичним життям, у тому числі метафоричні переноси, розгалужені взаємозв'язки між усіма словами, які позначають відношення влади, є основою для розгляду цієї лексики в межах СПЛ» [3]. Зазначимо, що лексика кожної зони має розглядатися з урахуванням таких опозиційних критеріїв, як критерій часу («актуальність:неактуальність») та критерій, що відповідає за ступінь проникності лексичних шарів («відкритість:закритість»). Чотири зони суспільно-політичної лексики та виокремлені в них групи можуть різнитися також за об'ємом словника, за співвідношенням власної та запозиченої лексики, за обсягом похідних і непохідних слів, за результатом технік словотворення, за системними лексичними характеристиками (полісемантичність, омонімія, синонімія, антонімія, гіпонімія), функціональними особливостями тощо.

Підкреслимо, що в питанні з неактуальною суспільно-політичною лексикою мають на увазі лексичні одиниці, які не мають активного фактичного та концептуального співвідношення з реаліями сучасності, на сучасному етапі розвитку суспільно-політичного життя вони розглядаються як архаїзми (*князь, рейхстаг, управа*). Але слід розуміти, що неактивна суспільно-політична лексика є так званим резервним фондом найменування, до якого звертаються в певних випадках необхідності: для створення нової номенклатури позначень суб'єктів державної влади (*парламент, префект, губернатор*). Такі звертання руйнують опозиційні зв'язки, і неактивна суспільно-політична лексика починає використовуватися як активна. Дослідження доводить, що чотири зони суспільно-політичної лексики характеризуються різною здатністю до редукції, розширення, змін свого складу, що визначає їх зміни в часі [3]. Таким чином, резюмуючи результати свого дослідження, науковець доходить висновку, що суспільно-політична лексика в широкому значенні декодується за семантичним критерієм, для неї характерна польова структура, яка представляється у вигляді вписаних одне в одне концентричних кіл, де в центрі знаходиться саме суспільно-політична лексика у вузькому значенні, від якої далі розбігаються ідеологічна, тематична та далі – ідеологічна, невластне суспільно-політична лексика [3].

Теоретичний доробок, представлений вище, становить вагомий підґрунтя для вивчення фактичного автентичного словника, що презентує суспільно-політичні реалії США. Підкреслимо, що, незважаючи на те, що лексичні одиниці суспільно-політичного шару у своїй більшості мають британські семи, американська дійсність породжує та продукує вокабуляр, що характеризує соціокультурні компоненти саме американського суспільства та детермінований саме суспільно-політичним та історичним ходом розвитку країни. Вивчення автентичних медіатекстів (зазначимо, що мовна продукція цього жанру

є найбільш показовою для знайомства із суспільно-політичною лексикою та дієвою для її декодування) дало можливість зробити припущення, що сьогодні суспільно-політичний вокабуляр сучасної англійської мови жваво формується та розширюється лексичними одиницями, концептуальним корінням для яких стали події в суспільно-політичному житті США.

Так, аналіз автентичних мовних та мовленнєвих ресурсів дозволив виокремити такі актуальні суспільно-політичні лексичні одиниці:

Gaffe: “A verbal error or slip-up made by a politician or other political figure. Or in a famous formulation by American journalist Michael Kinsley, a gaffe is when a politician accidentally says something he or she really means but that was better left unsaid” [7].

Lobbyist: “A person hired to represent the interests of a company, industry, political cause or foreign government in the Congress, regulatory agencies or other parts of the US government.

Effective lobbyists are very well-connected and are often former members of Congress or the Congressional staff or had other high-level jobs in the US government.

On the campaign trail, cosy connections with lobbyists - or worse, a background advocating for paid clients – can be a liability” [7].

Lame duck: “a politician or administration in the final period of office, after the election of a successor” [8].

Government shutdown: “A government shutdown is when non-essential discretionary federal programs close. It occurs when Congress fails to appropriate funds. In the normal budget process, Congress appropriates funds by September 30 for the following fiscal year. When that doesn't happen, it enacts a continuing funding resolution. If Congress can't even agree on that, it forces a shutdown. That signals a complete breakdown in the budget process” [9].

Rubber-chicken: “of, relating to, or being a series of social gatherings (such as fund-raising dinners) at which speeches are given // the rubber-chicken circuit. History and Etymology for rubber-chicken: from the low quality of the food stereotypically served at such events” [10].

Silent Majority: “the largest part of a country's population that consists of people who are not actively involved in politics and do not express their political opinions publicly” [10].

Mitthead: “An individual who constantly changes his political positions to suit his audience and objectives” [11].

Moon-basing: “The act of a candidate or surrogate offhandedly proposing a policy so outrageous that it significantly harms the candidate's electability” [11].

Unappalin: “Adjective used to describe a person with a combination of physical attractiveness, ruthless ambition and limited mental capacity” [11].

Crowdsourcing: “the practice of obtaining needed services, ideas, or content by soliciting contributions from a large group of people and especially from the online community rather than from traditional employees or suppliers” [10].

Geobragging: “Repeated status updates noting your location in an attempt to get attention or make other people jealous” [12].

Noob: “a person who has recently started a particular activity; someone who is new to an online community or game” [10].

Troll: “to antagonize (others) online by deliberately posting inflammatory, irrelevant, or offensive comments or other disruptive content”; “a person who intentionally antagonizes others online by posting inflammatory, irrelevant, or offensive comments or other disruptive content” [10].

Представимо, як використано лексичні одиниці, зазначені вище, у фактичному газетно-публіцистичному матеріалі та інших ресурсах соціально-політичного спілкування: *gaffe* (“The minister recoiled and informed her that he had spent 10 months in solitary confinement there. I had obviously said the wrong thing, she wrote, «committed a gaffe”. “Saying the wrong thing» is the most straightforward definition of a political gaffe, too. The question, of course, is what precisely we mean by “wrong”. Reporters typically mean it in the strategic sense – something a politician seeking office, or occupying one, should know better than to say. And because strategy is amoral, the media’s preoccupation with gaffes has always been an easy target for critics [13]); *government shutdown* (“It costs money to run the government, and it’s Congress’s job to manage the purse strings. With the government now in the midst of its third shutdown under President Donald Trump’s leadership – the longest in US history – there’s no sugarcoating it: One of the legislative branch’s most basic functions has broken down. Congress has let funding for federal agencies lapse again because the president is demanding funding for a southern border wall, a pet project that doesn’t have enough support in Congress to pass” [14]; *lame duck* (“Congress has returned to Washington, D.C., after the midterm elections for the “lame duck” session, in which the current crop of elected officials – including members who lost re-election Nov. 6 and those who are retiring when their terms expire in January – vote on last-minute policy proposals before their congressional careers end. This lame duck session will be dominated by two issues: Funding the government, and electing a new slate of House leaders – given that Democrats wrestled away control of the lower chamber from the GOP, gaining over 30 seats” [15]; *crowdsourcing* (“The company is seeking input from consumers to help name the e-bikes, offering \$10,000 for the top submission in a crowdsourcing campaign, and \$1,000 each to nine runners-up” [16]; *troll* (n) (“He would see the work of an army of Twitter trolls, ordered to attack him and other influential Saudis who had criticized the kingdom’s leaders”) [13].

Підкреслимо, що під час опрацювання фактичного автентичного мовного та мовленнєвого матеріалу було констатовано певну складність у проведенні чіткої межі між суспільно-політичною лексикою серйозних джерел та лексикою блогерів, ораторів та політиків-реформаторів із народу, оскільки політика червоною ниткою пронизує наскрізь усі сфери життя суспільства (науку, економіку, освіту, релігію, культуру, спорт). Але, з іншого боку, помилковим було б не відзначити і зворотній зв’язок цього процесу: коли одиниці актуальної загальноживанної лексики конвертуються в політичний шар. Так, наведемо приклади: *biden-it* (v) – to destroy something with stupidity, *killary* (v) – to bleach evidence of one’s crimes, *compung* (n) – meaning a group of people who are connected online and offline, *eye-roll* (n) – an upward turning of the eyes especially as an expression of annoyance, exasperation, disbelief; try not to roll your eyes every time you are exposed to a different opinion or worldview, because when your eyes are looking up like that, you can’t see what’s right under your nose, *maybe* (adv) – might happen but probably not [11].

Представлені приклади демонструють дериваційні моменти та шлях створення суспільно-політичного неологізму за допомогою запозичення та етимологічного пошуку (the word *compung* implies, suggests or hopes for a real world connection as well as an online one. *Compung* is derived from the following words: “computer” and kampung. “Kampung” is the Malay word for “village”) [11]. Представлені приклади демонструють дериваційні моменти та шлях створення суспільно-політичного неологізму за допомогою запозичення та етимологічного пошуку (the word *compung* implies, suggests or hopes for a real world connection as well as an online one. *Compung* is derived from the following words: “computer” and kampung. “Kampung” is the Malay word for “village”) [11].

Висновки. Отже, матеріал, представлений вище, довів, що суспільно-політична лексика з’являється як необхідність назвати й відобразити ті поняття, явища суспільно-політичного життя, які на певній межі часу стають соціально значущими. Підкреслено, що суспільно-політичному вокабуляру притаманні ідеологічно орієнтована оцінка та соціально-оцінний характер. Саме ці властивості суспільно-політичної лексики наділяють її потенцією бути невід’ємним компонентом медіамовлення, обслуговуючи весь діапазон жанрово-видової класифікації текстів масової інформації: новини, інформаційну аналітику і коментар, публіцистику, рекламу тощо.

Література:

1. Гейко Н.Р. Общественно-политическая лексика в публицистическом дискурсе. *Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение*. 2013. № 1 (292). Вып. 73. С. 194–197.
2. Голованевский А.Л. Оценочность и ее отражение в политическом и лексикографическом дискурсах (На материале русского языка). *Филологические науки*. 2002. № 3. С. 78–87.
3. Жданова Л.А. Общественно-политическая лексика: Структура и динамика : дис. ... канд филол. наук : 10.02.01. Москва, 1996. 224 с. URL : <http://www.dslib.net>.
4. Косова М.В. Терминологизация как лексико-семантический процесс. *Вестник ОГУ*. 2004. № 2. С. 42–48.
5. Чудинов А.П. Политическая лингвистика: учебное пособие. Москва : Изд-во «Флинта», «Наука». 2006. 254 с.
6. Кубрякова Е.С. Типы языковых значений. Москва : Наука, 1981. 200 с.
7. US election glossary: A-Z guide to political jargon. URL : <https://www.bbc.com/news/election-us>.
8. Presidential election (politics) – vocabulary. URL : <https://quizlet.com>.
9. Government Shutdown 2019, 2018, and 2013 Explained. URL : <https://www.thebalance.com/government>.
10. Merriam-Webster. URL : <https://www.merriam-webster.com/dictionary>.
11. 54 Great Examples of Modern-Day Neologisms. URL : <https://www.vappingo.com>.
12. Urban Dictionary. URL : <https://www.urbandictionary.com>.
13. The New York Times. URL : <https://www.nytimes.com>.
14. Vox. URL : <https://www.vox.com>.
15. Mic Network Inc [US]. URL : <https://mic.com>.
16. The Verge. URL : <https://www.theverge.com>.

Ананьян Э. Л., Чернова К. А. Общественно-политическая лексика как презентер реалий американского общества (на материале американских ресурсов медиаречи)

Аннотация. В статье исследована общественно-политическая лексика как важная часть лексической системы языка; определены характерные признаки общественно-политического вокабуляра; на материале американских ресурсов медиаречи раскрыта роль общественно-политической лексики как презентера реалий американского общества; представлены и проанализированы образцы фактического аутентичного языкового и речевого материала в их действительности.

Ключевые слова: общественно-политическая лексика (ОПЛ), общественно-политический неологизм, тематическая лексика, идеологическая лексика, идеологизированность, реалия, медиаречь.

Ananyan E., Chernova K. Social and political lexis as a presenter of American society realias (on the material of American resources of media speech)

Summary. In the article social and political lexis as an important part of the lexical system of the language is investigated; the characteristics of social and political vocabulary are defined; on the material of American resources of media speech the role of social and political lexis as a presenter of American society realias is revealed; samples of the actual authentic language and speech material in their efficiency are presented and analysed.

Key words: social and political lexis (SPL), social and political neologism, thematic lexis, ideological lexis, ideologization, realia, media speech.